

แนวทางการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก พงศ์ปณต อรุณสุวรรณ

อาจารย์หัวหน้ากอง วิชาสงครามทางบก ส่วนวิชายุทธศาสตร์

และการวางแผนทางทหาร วิทยาลัยการทัพบก

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2566

เอกสารวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก

โดย พันเอก พงศ์ปณต อรุณสุวรรณ

อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ชนะชัย พลเตชา

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2566 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ **ดี**

พลตรี

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

(ฉกาจ ชันตี)

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก

ประธานกรรมการ

(ชนะชัย พลเตชา)

พันเอก

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

(สฤชดี แพนสนิท)

พันเอก

กรรมการ

(ชยุตรา ไผ่ล้อม)

พันเอกหญิง

กรรมการ

(ธนิดา วงษ์จินดา)

บทคัดย่อ

- ผู้วิจัย** พันเอก พงศ์ปณต อรุณสุวรรณ
- เรื่อง** แนวทางการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก
- วันที่** 6 กันยายน 2566   **จำนวนคำ :** 8,332   **จำนวนหน้า :** 25
- คำสำคัญ** เศรษฐกิจพอเพียง, หลักสูตร, การพัฒนาความรู้, วิทยาลัยการทัพบก
- ชั้นความลับ** ไม่มีชั้นความลับ

โลกยุคโลกาภิวัตน์ มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาประเทศจึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติและทุกด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ มีความรู้ สมรรถนะ และทักษะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ กองทัพบกในฐานะหน่วยงานด้านความมั่นคง ต้องปรับตัวเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงที่ก้าวกระโดดและพลิกผัน ท่ามกลางสภาวะความปกติใหม่ (The New Normal) วิจัยฉบับนี้ เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาสูงสุดของกองทัพบก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ของการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาความรู้ และแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก จากการศึกษา ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาความรู้ คือ วิทยาการไม่เหมาะสม เนื้อหาไม่สอดคล้อง และชั่วโมงในการบรรยายน้อยเกินไป โดยแนวทางในการพัฒนาความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบกนั้น วิทยาลัยการทัพบก จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน เนื้อหา การพัฒนาครูอาจารย์ การพัฒนาผู้เรียน การจัดประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ABSTRACT

AUTHOR: COLONEL PONGPANOT ARUNSUWAN

TITLE: Guidelines for Developing Knowledge of the Philosophy of Sufficiency Economy of Army War College Trainees.

DATE: 6 September, 2023 **WORD COUNT :** 8,332 **PAGES :** 25

KEY TERMS: Sufficiency Economy Philosophy, Curriculum, Army War College

CLASSIFICATION: Unclassified

The world in globalization age has changed rapidly. Country development is therefore necessary to have development strategy that covers all aspects, especially human resources to improve quality, knowledge, competencies, and skills of personnel that are in line with various changes. The army, as a major security agency, must adapt to respond those fast progress and volatilities in the midst of the new normal. This research is to study the approaches to develop knowledge on the philosophy of sufficiency economy of the trainees of the course of Army War College, which is the highest educational institution of the Royal Thai Army. The study aims at analyzing the situation of knowledge development on the philosophy of sufficiency economy for trainees and key factors affecting the further development. It also addresses on appropriate guidelines for developing knowledge of the philosophy of sufficiency economy for trainees. According to the study, the important factors of the development of knowledge include lecturers, content, and time. To solve these, Army War College should improve courses teaching process, content, and teacher in order to maximize efficiency for trainees.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือและความกรุณาจากคณาจารย์ของวิทยาลัยการทัพบกทุกท่านที่กรุณาประสิทธิประสาทวิชาให้ความรู้และประสบการณ์ที่ทรงคุณค่าอย่างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ชนะชัย พลเตชา ที่กรุณาให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พลตรี ฌกาจ ชันตี ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก ที่กรุณาอนุมัติให้จัดทำเอกสารวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งมี พันเอก สฤกษ์ดี แผนสนิท เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา พันเอก ชนะชัย พลเตชา อาจารย์ที่ปรึกษาและประธานกรรมการ พันเอกหญิง ธนิตา วงษ์จินดา และ พันเอก ชยุตรา ฝั่ล้อม กรรมการ

ขอขอบคุณผู้อยู่เบื้องหลังทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจในการทำวิจัยฉบับนี้ ให้สำเร็จสมบูรณ์ได้ตามความมุ่งหวัง ความดีอันเกิดจากผลงานการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นทุกท่านด้วยความเคารพรัก และหวังว่าวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ ก่อให้เกิดผลดีต่อวิทยาลัยการทัพบก กองทัพบก และประเทศชาติสืบไป

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
วิธีการศึกษา	5
บทที่ 2 บทวิเคราะห์	7
สถานการณ์ของการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เข้ารับการศึกษาอบรมหลักสูตรประจำวิทยาลัยการทัพบกและปัญหาที่เกิดขึ้น	9
ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เข้ารับการศึกษาอบรมหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก	11
แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เข้ารับการศึกษาอบรมหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก	17
บทที่ 3 บทอภิปรายผล	19
บทที่ 4 บทสรุป	23
สรุปผลการวิจัย	23
ข้อเสนอแนะ	23
เอกสารอ้างอิง	
ประวัติย่อผู้วิจัย	

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

วิทยาลัยการทัพบก เป็นสถาบันการศึกษาสูงสุดของกองทัพบก มีภารกิจให้การฝึกและศึกษาแก่นายทหารสัญญาบัตรของกองทัพบก นอกกองทัพบก และบุคคลพลเรือน ทั้งทางยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี การช่วยรบ และการบริหารในระดับกองทหารขนาดใหญ่ขึ้นไป ตลอดจนกิจการของกระทรวง ทบวง กรม และเหล่าทัพต่างๆ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่บังคับบัญชา และฝายอำนวยการระดับสูงได้ ร่วมมือในการค้นคว้าพัฒนา ตามโครงการพัฒนาหลักนิยมของหน่วยระดับกองทหารขนาดใหญ่ขึ้นไป โดยมีผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

หลักสูตรของวิทยาลัยการทัพบกเป็นหลักสูตรสูงสุดของกองทัพบก ที่จะพัฒนาผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้เป็นผู้บริหาร ที่จะสามารถตอบสนองการพัฒนาประเทศตามแผนปฏิบัติราชการ ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 - 2565) ของกองทัพบก และกระทรวงกลาโหม ทั้ง 6 ด้านได้ หากได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมสู่การนำไปปรับใช้ เช่น การทำโครงการต่างๆ หลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้ว ในเรื่องการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์

สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี¹ สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ที่มีเป้าหมายให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ส่งเสริม ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงในเรื่องการพัฒนาคน² และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ตามนโยบายของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ข้อที่ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้ เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี³

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของ ประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งทุกภาคส่วนจะต้องนำไปสู่ การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของ “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งหาก สังคมประชาชนของประเทศยึดมั่นในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวพื้นฐาน แนวทางในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะการเสริมสร้างจากตัวบุคคล ครอบครัว สถาบันการศึกษา และไปยังหน่วยงาน ตามลำดับ จะทำให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามยุทธศาสตร์ ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และ มีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมี สุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มั่นยั้ง อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะ ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และมีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกร ยุคใหม่ และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ทั้ง 7 ประเด็น และยังสามารถ

สนับสนุนประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ให้กับประเทศด้วย หากประชาชนสามารถปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวทาง ปรัชญาของ “เศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อรักษาสมดุลของชีวิต และสร้างสมดุลแก่สังคมส่วนรวม และเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

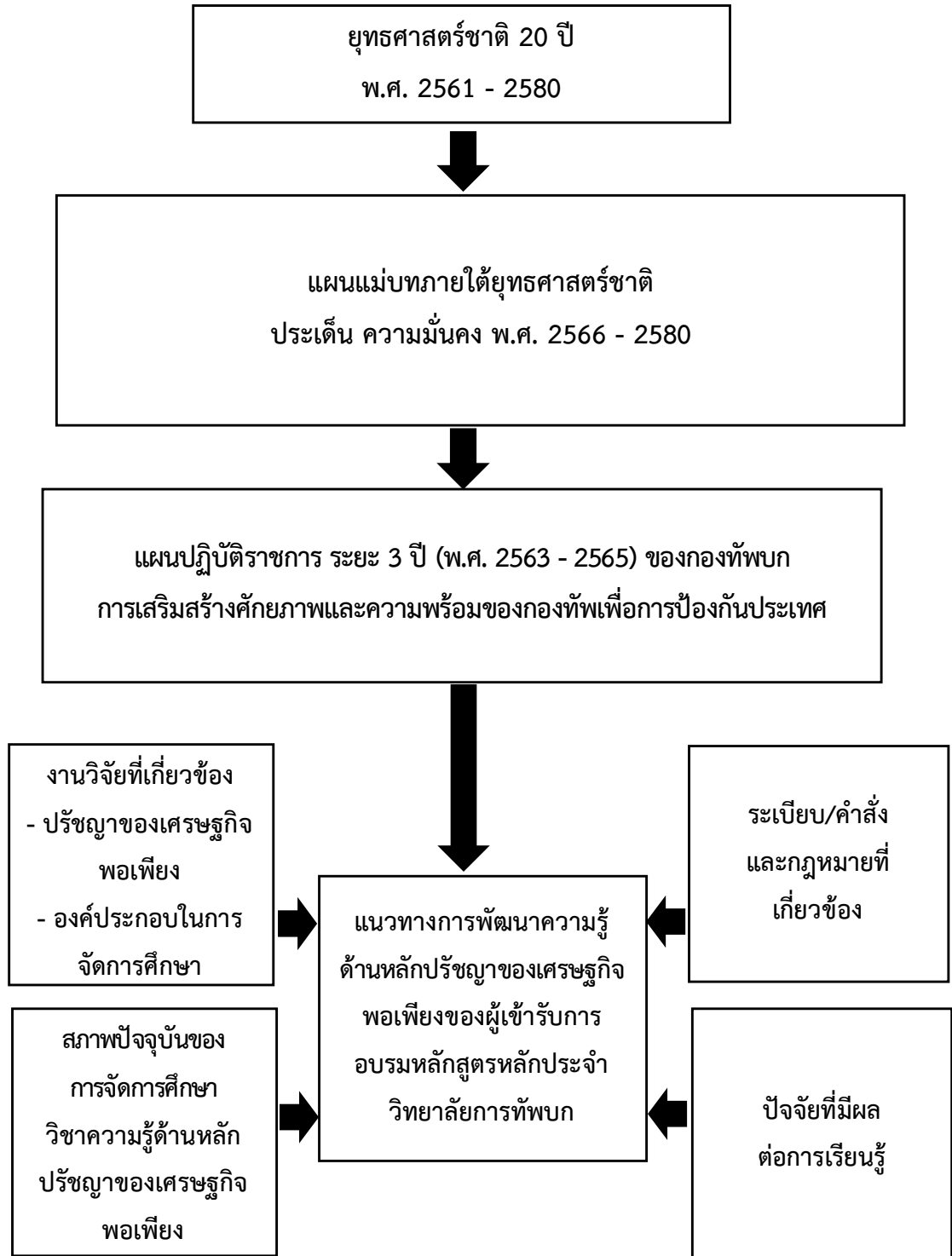
ในปีการศึกษา 2565 หลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก มีการฝึกอบรมวิชาเศรษฐกิจพอเพียงกับทางเลือกของสังคมไทย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในหมวดวิชาที่ 2 วิชา หลักความมั่นคงและยุทธศาสตร์ ตอนที่ 4 วิชาเศรษฐกิจ เป็นเวลา 2 ชั่วโมง เป็นการบรรยายในชั้นเรียน จากการศึกษาเอกสารสรุปผลการสัมมนาปรับปรุงหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก ชุดที่ 67 พบว่า วิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิทยากรไม่เหมาะสม เนื้อหาไม่สอดคล้อง ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการจัดการฝึกอบรม⁴

จากปัญหาคำกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาความรู้ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก เพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรที่มีอยู่ให้มีความเหมาะสม ทำให้เกิดทักษะความรู้ ความเข้าใจ สู่การนำไปใช้และขยายผลต่อหน่วยงาน ของผู้ที่เข้ามารับการฝึกอบรมต่อไปหลังจากสำเร็จการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการฝึกศึกษาและการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2565 ตามคำสั่งกองทัพบก ที่ 66/2564⁵ โดยกำหนดให้วิทยาลัยการทัพบกมีการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อผลิตนักศึกษาให้เป็นผู้นำทางยุทธการ ยุทธศาสตร์ และผู้บริหารระดับสูงของกองทัพบก อย่างเป็นรูปธรรม สามารถเป็นผู้บังคับการกรมและผู้อำนวยการกองของกองทัพบกและกองทัพบก⁶

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ของการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรประจำวิทยาลัยการทัพบกและปัญหาที่เกิดขึ้น
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก
3. เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามแนวทางที่วิทยาลัยการทัพบกกำหนด

2. ขอบเขตการศึกษา

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา แนวทางการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก

2.2 ขอบเขตด้านประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาข้อมูลจากเอกสารหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก เอกสารราชการ เอกสารทางวิชาการ และข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

2.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา เริ่มดำเนินการศึกษาตั้งแต่เดือนธันวาคม 2565 และจะแล้วเสร็จภายในเดือนพฤษภาคม 2566

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลจากระเบียบ คำสั่ง คู่มือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารต่างๆ และข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักการคิดเชิงยุทธศาสตร์ และการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสถานการณ์การพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก รวมทั้งปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ทำให้ได้แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

3. สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เหมาะสมกับผู้เข้ารับการศึกษา อบรม สำหรับหน่วยการศึกษาอื่นๆ ของกองทัพบกและเหล่าทัพอื่นๆ ได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาบุคลากรทางทหารให้มีศักยภาพสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในระยะยาวต่อไป

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

โลกยุคโลกาภิวัตน์ มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ท่ามกลางสภาวะความปกติใหม่ (The New Normal) อันเกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีก้าวกระโดดและพลิกผัน ส่งผลให้ประเทศไทยเกิดความท้าทายต่อการพัฒนาประเทศในหลายมิติ ที่ซับซ้อนขึ้น ภายใต้เงื่อนไขโครงสร้างประชากร โครงสร้างเศรษฐกิจ สภาพสังคม สภาพภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ และปัจจัยต่างๆ การพัฒนาประเทศจึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติและทุกด้าน โดยประเทศไทยจำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ สมรรถนะ และทักษะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ สามารถรู้เท่าทันและปรับตัวให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีอาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบและปัจจัยส่งเสริมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกัน ทั้งในส่วนของระบบการเรียนการสอนและการพัฒนาทักษะฝีมือที่สอดคล้องกันกับการพัฒนาของคนในแต่ละช่วงวัย นำไปสู่การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกภาคส่วน⁷ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง²

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นหลักปรัชญาที่ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานแก่สังคมไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2517⁸ และนำมาใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ในทุกด้านของการบริหาร เช่น ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม จิตวิทยา สิ่งแวดล้อม และการศึกษา โดยได้รับการส่งเสริมอย่างกว้างขวางทั่วประเทศ⁹ ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และเงื่อนไข 2 ประการ คือ เงื่อนไขคุณธรรม และเงื่อนไขความรู้ หรือที่เรียกว่า 3 ห่วง 2 เงื่อนไข¹⁰

ภาพที่ 2 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง¹¹

ในด้านการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยนั้น พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงให้ความสำคัญ ส่งเสริมและพัฒนาด้าน “การศึกษา” ด้วยเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคน อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศไทยให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป¹²

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นเป้าหมายการพัฒนาระดับโลกที่นำเสนอโดยองค์การสหประชาชาติ (United Nations) มีระยะเวลา 15 ปี เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2559 - 2573 หลักการที่เป็นพื้นฐานของ SDGs ที่สำคัญคือ หลักการพัฒนาที่ครอบคลุม (Inclusive Development) และหลักการพัฒนาอย่างบูรณาการ (Integrated Development) หลักการพัฒนาที่ครอบคลุม (Inclusive Development)

ความเชื่อมโยงระหว่างหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) อย่างกลมกลืน เพราะมีเป้าหมายปลายทางที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ทั้ง SEP และ SDGs ต่างมุ่งพัฒนา

และสร้างความสมดุลในมิติสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ส่วนที่เหลื่อมกันอยู่แต่ไม่ชัดเจนก็คือ SEP เน้นมิติวัฒนธรรมด้วย ขณะที่ใน SDGs มิติวัฒนธรรมแฝงอยู่ในหลายเป้าหมาย และมีส่วนของสันติภาพและความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเพิ่มเข้ามา⁸

สำหรับแนวทางการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นแนวคิดในการจัดการศึกษา นับเป็นส่วนสำคัญในการเผยแพร่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศเพื่อให้เกิดทักษะความรู้ ความเข้าใจ สู่การนำไปใช้และขยายผลต่อหน่วยงานของผู้เข้ารับการศึกษา¹³

สถานการณ์ของการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรประจำวิทยาลัยการทัพบกและปัญหาที่เกิดขึ้น

1. สถานการณ์ด้านหลักสูตร

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก กรุณาอนุมัติหลักการให้หลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก เป็นหลักสูตรตามแนวทางรับราชการของนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพบก ชั้นยศพันเอก ที่จะพิจารณาดำรงตำแหน่ง เสนาธิการกองพล ผู้บังคับการกรม และผู้อำนวยการกอง อัตราพันเอก (พิเศษ) ของหน่วยในส่วนกำลังรบ และส่วนสนับสนุนการรบ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561¹⁴ วิทยาลัยการทัพบกจึงได้มีการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย เพื่อรองรับปริมาณความต้องการเข้ารับการศึกษา ในปี พ.ศ. 2562 ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง มีการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และสร้างสรรค์ โดยริเริ่มโครงการพัฒนาคุณภาพพระบบการศึกษา มีการนำเทคโนโลยีมาเสริม และปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สามารถศึกษาค้นคว้า หาความรู้ได้ตลอดเวลา มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้วยการดำเนินการ 5 รูปแบบ คือ 1) ห้องเรียนคุณภาพ 2) คลังสื่อความรู้ 3) คลังข้อสอบ 4) ห้องสมุดออนไลน์ และ 5) ชุมชนการเรียนรู้ทหารอาชีพเป็นการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรหลักประจำให้สามารถศึกษาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) ได้¹⁵

วิทยาลัยการทัพบก มีระยะเวลาการศึกษา 37 สัปดาห์ 1,412 ชั่วโมง แบ่งเป็นการบรรยาย 358 ชั่วโมง การศึกษาเป็นคณะ 992 ชั่วโมง และศึกษาด้วยตนเอง

ผ่านระบบ E-Learning 62 ชั่วโมง แบ่งการศึกษาออกเป็น 9 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาที่ 1 วิชา การบังคับบัญชาและการบริหาร หมวดวิชาที่ 2 วิชา หลักความมั่นคงและยุทธศาสตร์ หมวดวิชาที่ 3 วิชา แผนปฏิบัติการกองทัพบก หมวดวิชาที่ 4 วิชา การปฏิบัติการยุทธ์ หมวดวิชาที่ 5 วิชา การวางแผนและการปฏิบัติการสงคราม หมวดวิชาที่ 6 วิชา การวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ หมวดวิชาที่ 7 วิชา ภาษาอังกฤษ หมวดวิชาที่ 8 วิชา การศึกษาสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ และดูงานหน่วย/เหล่า และหมวดวิชาที่ 9 วิชา การเสริมสร้างความรู้และเสริมทักษะ¹⁶

2. สถานการณ์ด้านผู้สอน

อาจารย์มีความรู้ในระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีจนถึงปริญญาเอก บางท่านสำเร็จการศึกษาหลักสูตรหลักประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก โรงเรียนเสนาธิการเหล่าทัพอื่น หลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก และวิทยาลัยการทัพของต่างประเทศ อาทิ วิทยาลัยการทัพบกสหรัฐอเมริกา (US. Army War College)¹⁷ ซึ่งแต่ละท่านมีประสบการณ์การสอนที่แตกต่างกัน ทั้งเรื่องของระยะเวลาในการสอน และองค์ความรู้

จากการศึกษา กรณีศึกษาวิทยาลัยการทัพบก ในการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชา และอาจารย์ จำนวน 5 นาย เกี่ยวกับความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า

พวกเขาได้เรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมานาน แต่ส่วนใหญ่ไม่มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในแต่ละองค์ประกอบหลักของปรัชญาดังกล่าว อาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนยาวนานขึ้นชมปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงคิดค้นขึ้น

ในขณะที่ทุกคนเปิดเผยว่าได้เรียนรู้หลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว แต่ส่วนใหญ่ยอมรับว่าไม่เข้าใจความหมายของมันอย่างแท้จริง เนื่องจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นค่อนข้างเป็นนามธรรมและเข้าใจยาก ครูทหารที่มีประสบการณ์การทำงานสันมองว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักการในอุดมคติล้วนได้รับทราบถึงประสิทธิภาพที่โดดเด่นในการแก้ไขวิกฤตเศรษฐกิจในอดีตและการพัฒนาการเกษตร ดังนั้น อาจารย์ทุกคนเห็นพ้องต้องกันว่าการสร้างความรู้และแผนปฏิบัติการคือความต้องการของพวกเขาในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปสู่การปฏิบัติ

ส่วนใหญ่เปิดเผยว่าตามวัฒนธรรมของทหาร ชื่นชมปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากเป็นการแสดงถึงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์

อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนมานานยอมรับว่าเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในความหมายทั่วไปเท่านั้น เนื่องจากค่อนข้างเข้าใจยาก แต่ตั้งใจปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเคร่งครัดเพราะเชื่อมั่นในผลลัพธ์

ขณะที่อาจารย์รุ่นใหม่ยอมรับว่าการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้มีข้อจำกัดอยู่บ้าง คือ นโยบายการพัฒนาที่ไม่สอดคล้องกันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงผู้บังคับบัญชาบ่อย ทำให้นโยบายหลักของหัวหน้างานแต่ละคนมีความหลากหลายทำให้การพัฒนาไม่ต่อเนื่อง

จากผลการศึกษาดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ของผู้สอนยังแตกต่างกันไปตามระยะเวลาของประสบการณ์การทำงาน การขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และรูปแบบการดำเนินการที่ไม่ชัดเจน ทำให้การพัฒนาขาดประสิทธิภาพ¹⁰

3. สถานการณ์ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ประกอบด้วยระดับสติปัญญา ศักยภาพทางการเรียนรู้ พื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ชีวิต แรงจูงใจตัวผู้เรียน ดังนั้นควรคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม มีความพร้อมทั้งศักยภาพและประสบการณ์ เพื่อเข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยการทัพบก จะทำให้วิทยาลัยการทัพบกเป็นคลังสมองที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการพิจารณาประเมินผลการศึกษาและรายงานต่อกรมกำลังพลทหารบก เพื่อใช้พิจารณาตำแหน่ง เป็นการสร้างแรงจูงใจต่อการศึกษามากขึ้น และมีการตรวจสอบประเมินคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก เพื่อปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก

องค์ประกอบในการจัดการศึกษา ปรัชญา เวสารัชช์¹⁸ กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษา มี 8 ประการ ดังนี้

1. หลักสูตรหรือสาระเนื้อหาในการศึกษา ต้องทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

2. อาจารย์ผู้สอน ต้องได้รับการศึกษาอบรมมาทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีการถ่ายทอดเพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้และสาระวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. สื่อและอุปกรณ์การศึกษา เช่น อาคารสถานที่ ตลอดถึงอุปกรณ์ที่ทันสมัยอื่นๆ จะต้องมีย่างเพียงพอ อยู่ในสภาพใช้งานได้ และอาจารย์ผู้สอนต้องใช้สื่อเหล่านั้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

4. รูปแบบวิธีการเรียนการสอน ควรนำรูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่ม และตรงกับธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน

5. ผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา ต้องได้รับการศึกษาอบรมที่ดีสามารถทำหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบให้เป็นไปโดยเรียบร้อย และนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

6. งบประมาณหรือเงินทุนสนับสนุน ต้องได้รับการจัดสรรอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม เนื่องจากการจัดการศึกษาเป็นเรื่องของการลงทุน ซึ่งผู้ลงทุนคือรัฐบาล ในฐานะผู้รับผิดชอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

7. สถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อมต้องเหมาะสมเพียงพอ ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้

8. ผู้เรียน ถือเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นที่สุดของการจัดการศึกษา และเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา การปรับเปลี่ยนความรู้และพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นเป้าหมายต่อผลสำเร็จในการจัดการศึกษา

การให้การศึกษาตามหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก ให้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดนั้น มีปัจจัยประกอบหลายประการ เช่น ภารกิจ โครงสร้างการจัดและบริหารงานของวิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรการศึกษา การจัดการเรียนการสอน คณาจารย์ นักศึกษา เอกสารตำรา ห้องเรียน ห้องสัมมนา ห้องสมุด สื่อทัศนูปกรณ์ และงบประมาณ เป็นต้น

ดังนั้น การจัดการศึกษาควรครอบคลุมขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง วิทยาลัยการทัพบกจะต้องดำเนินการทั้งในด้านการจัดระบบและการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับนโยบายการฝึกอบรมและการศึกษา

ของกองทัพบก พ.ศ. 2565 ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการศึกษาโดยรวมของหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ⁴

1. หลักสูตร ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ ได้กล่าวสรุปว่า หลักสูตรเป็นเนื้อหาสาระสำคัญและกิจกรรมต่างๆ ที่สนองวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามที่พึงประสงค์ หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หลักสูตรที่ดีต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคมมีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม และต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอเพื่อให้มีเนื้อหาสาระทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการเมือง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนารอบด้าน และทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพ การพัฒนาหลักสูตรที่ดี จะต้องรู้ถึงปัญหา สภาพของปัญหา แล้วจึงระดมความคิดในการแก้ไขปัญหา ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร การกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากขั้นตอนหนึ่ง เพราะเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะและความรู้ความสามารถของผู้เรียน รวมทั้งยังเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหา กิจกรรม และประสบการณ์การเรียนรู้ รวมทั้งการวัดและประเมินผลของผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตรจึงต้องกำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์อย่างรอบคอบ กำหนดให้ชัดเจน และเหมาะสมสอดคล้องกับปรัชญาและค่านิยมของสังคม สภาพปัญหาและความต้องการของสังคม และผู้เรียน ตลอดจนมีความสมดุลระหว่างความรู้และทักษะ หรือระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ²⁰

2. เนื้อหา ควรมีความน่าสนใจ ทันสมัย กระชับ ครอบคลุม มีขอบเขตเหมาะสม สอดคล้อง และมีฐานข้อมูลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และควรเชิญผู้บรรยายจากภายนอก เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้จากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์โดยตรง สามารถนำไปใช้และขยายผลต่อหน่วยงาน ของผู้ที่เข้ามารับการฝึกอบรมต่อไป หลังจากสำเร็จการศึกษา โดยมีกรอบเนื้อหาในการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

3. อาจารย์ นอกเหนือจากหลักสูตร เนื้อหา การจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม และผู้เรียนแล้ว สิ่งที่ขาดไม่ได้ คือ การพัฒนาครู อาจารย์ แนวคิด การพัฒนากำลังพลของกองทัพบก ให้มีประสิทธิภาพสู่กองทัพที่มีศักยภาพ ควรมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้การฝึกอบรมเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ทันสมัย

มาตรฐานการปฏิบัติงานของครุฑหาร ได้แก่ การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงผลที่จะ เกิดแก่ผู้เรียน มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนได้ตามศักยภาพ พัฒนาแผนการสอน พัฒนาสื่อการเรียน รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างมีระบบ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ผู้เรียน ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษา และชุมชนอย่างสร้างสรรค์ แสวงหาและใช้ข้อมูล ข่าวสารในการพัฒนา และสร้างโอกาสให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

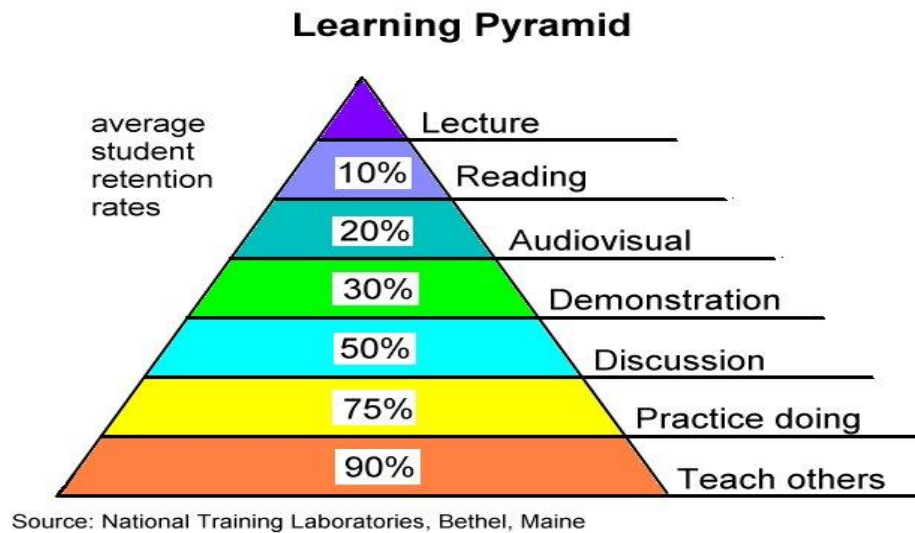
4. ผู้เข้ารับการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาความรู้ของผู้เข้ารับ การศึกษา ประกอบด้วยระดับสติปัญญา ศักยภาพทางการเรียนรู้ พื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ชีวิต แรงจูงใจตัวผู้เรียน ดังนั้นควรคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม มีความพร้อมทั้งศักยภาพและประสบการณ์ เพื่อเข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยการทัพบก จะทำให้วิทยาลัยการทัพบกเป็นคลังสมองที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการพิจารณา การประเมินผลการศึกษาและรายงานต่อกรมกำลังพลทหารบก เพื่อใช้พิจารณาตำแหน่ง เป็นการสร้างแรงจูงใจต่อการศึกษามากขึ้น และมีการตรวจสอบประเมินคุณภาพผู้สำเร็จ การศึกษาหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก เพื่อปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

การสร้างความรู้และความเข้าใจ เป็นหัวใจหลักสำคัญของการเรียนการสอน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งการสร้างองค์ความรู้ และการสร้างความเข้าใจในรายวิชา ที่นำไปสู่ การทำให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้ และมีความเข้าใจในประเด็นที่ศึกษาอย่างถูกต้องและแม่นยำ เพื่อให้สามารถเป็นบุคคลที่ดำรงอยู่ได้ในสังคมยุคศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ คำว่า “ความรู้ความเข้าใจ” มักเป็นคำที่มักใช้คู่กันในสถานการณ์ต่างๆ รวมถึงมักใช้เป็นผลสัมฤทธิ์ สำหรับการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ในศาสตร์ด้านต่างๆ

5. วิธีการจัดการเรียนการสอน วิทยาลัยการทัพบกจัดการศึกษาแบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การระดมสมอง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการทำกรณีศึกษา ทำให้นักศึกษา มีบทบาทอย่างมากต่อความสำเร็จของการศึกษา โดยกิจกรรมที่นำมาใช้ควรช่วยพัฒนา ทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสาร/นำเสนอ และ การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศอย่างเหมาะสม บทบาทของผู้เรียนนอกจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวข้างต้นแล้ว

ยังต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกันด้วย ผู้สอนควรลดบทบาทในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนในลักษณะการบรรยายลง และเพิ่มบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเรียนรู้

ภาพที่ 2 พีระมิดของ Active Learning²¹

การจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการทัพบก ประกอบด้วย การเข้าศึกษาด้วยตนเองผ่านระบบ E-learning การฟังบรรยายในชั้นเรียน การศึกษาเป็นคณะ การศึกษาค้นคว้าข้อมูลตามบ่งการ การปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม การศึกษาดูงาน การศึกษาสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การฝึกปฏิบัติการแก้ปัญหาทางทหาร การฝึกการจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ ยุทธศาสตร์ทหาร แผนโครงการงบประมาณ เพื่อการเตรียมกำลังแผนขีดความสามารถทางยุทธศาสตร์ร่วม และหลักนิยมการใช้กำลังเพื่อการป้องกันประเทศ การฝึกวางแผนป้องกันประเทศระดับกองทัพไทย กองกำลังทางบก การฝึกอำนาจการยุทธ์ในและนอกที่ตั้ง การฝึกแก้ปัญหาสถานการณ์วิกฤติระดับยุทธศาสตร์ และการเขียนเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

6. การจัดประสบการณ์สำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีการดูงานหรือศึกษาภูมิประเทศ โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมรับทราบข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา และการทหาร จากผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่ ตลอดจนการสังเกตสภาวะแวดล้อมทางด้านสังคมการเมือง และลักษณะภูมิประเทศในพื้นที่ด้วยตนเอง

7. บรรยากาศในชั้นเรียน เป็นองค์ประกอบในการส่งเสริมการเรียนการสอน ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดแรงจูงใจ บรรยากาศทางกายภาพ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มีโต๊ะและเก้าอี้ที่เหมาะสมกับรูปร่างและวัยของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ห้องเรียนต้องมีแสงสว่าง และอุณหภูมิที่เหมาะสม มีอากาศถ่ายเทได้ดี ซึ่งวิทยาลัยการทัพบกควรเร่งปรับปรุง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บรรยากาศของห้องเรียน คุณภาพของโสตทัศนูปกรณ์ ห้องสมุด รวมไปถึงการสนับสนุนที่จอตลอด และที่พักของนักศึกษาจากต่างจังหวัด เพื่อสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้

บรรยากาศด้านคุณธรรม ส่งเสริมและพัฒนาบรรยากาศด้านคุณธรรม เช่น การทำบุญ การบริจาค การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การส่งเสริมการแบ่งปัน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น

8. วิธีการ ในยุคศตวรรษที่ 21 กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีการเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทต่อการจัดการศึกษามากขึ้น การใช้สื่อดิจิทัล เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเรียนการสอน ลดข้อจำกัดเรื่องเวลา สถานที่ เพิ่มขีดความสามารถในการทำกิจกรรมในการเรียนการสอน สนับสนุนให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมค้นหาหาข้อมูลตามสิ่งที่สนใจ เพื่อลดการใช้ทรัพยากรและมุ่งเน้นการสร้างผู้เชี่ยวชาญในความรู้พื้นฐาน รองรับ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

การปรับเปลี่ยนทิศทางการมุ่งไปสู่วิธีการเรียนรู้ในอนาคตร่วมกับการใช้เทคโนโลยี มุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้แบบเบ็ดเสร็จ พัฒนาความเป็นมืออาชีพ ปรับไปสู่ทฤษฎีสังคมแห่งการเรียนรู้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ แปลงออกมาเป็นความรู้ นำไปสู่ การศึกษาตลอดชีวิต การมีปฏิสัมพันธ์กันของผู้เรียน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเคารพ ความแตกต่างหลากหลาย ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการเรียนรู้แบบผสมผสาน หรือ Blended Learning เป็นรูปแบบการสอนรูปแบบหนึ่ง ที่บูรณาการให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

9. สภาพแวดล้อม แนวทางในการส่งเสริมให้มีการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ ทางทหารโดยภาพรวม ได้แก่ การส่งเสริมให้กำลังพลใช้ห้องสมุด โดยพัฒนาห้องสมุดเพื่อสืบค้น ข้อมูล พัฒนาระบบการค้นหาข้อมูล การจัดสถานที่ภายในห้องสมุด การสนับสนุนจากคลังความรู้ ของสถาบัน ปัจจุบันวิทยาลัยการทัพบกได้จัดให้มีคลังความรู้ในระบบออนไลน์

แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก

1. **ด้านหลักสูตร** วิทยาลัยการทัพบกควรพัฒนาหลักสูตร หรือบูรณาการ เนื้อหาสาระด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา นำไปสู่การพัฒนาบุคลากรของ กองทัพบกให้เป็นผู้นำยุทธศาสตร์และผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ โดยนำเสนอแนะจาก การสัมมนาอาจารย์ ผลการวิพากษ์หลักสูตรย้อนหลัง และรายงานการประเมินคุณภาพ ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก โดยต้องมีการวางแผนงาน หลักสูตร การจัดระบบข้อมูล การบริหารบุคคล ระบบงบประมาณ การพัฒนาการเรียนรู้ การประเมินภายใน เอกสารแถลงหลักสูตรที่ชัดเจน คุณภาพครู อาจารย์ ความพร้อมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทรัพยากรสนับสนุน และมีระบบการติดตามและประเมินผล ดังนั้น วิทยาลัยการทัพบกต้องมีการวางแผนระบบงบประมาณ ทรัพยากรสนับสนุน และมีระบบการติดตามและประเมินผลให้มีมาตรฐาน ชัดเจนและสอดคล้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยในปีการศึกษา 2566 ควรเพิ่มชั่วโมงการฝึกอบรม ในหมวดวิชาที่ 2 วิชาหลักความมั่นคงและยุทธศาสตร์ ตอนที่ 4 วิชาเศรษฐกิจ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เกิดทักษะความรู้ ความเข้าใจ สู่การนำไปใช้และขยายผลต่อหน่วยงาน

2. **ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน** จัดการเรียนการสอน ตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ มีการประเมินผลครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ทักษะกระบวนการ (Process) 3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude) นำไปสู่การนำไปใช้และขยายผลต่อหน่วยงาน ของผู้ที่เข้ามารับการฝึกอบรมต่อไปหลังจากสำเร็จ การเข้าฟังบรรยายนั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งแต่ไม่ใช่ส่วนที่สำคัญที่สุด ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องค้นคว้า ใฝ่หาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งอื่น และการใช้เทคโนโลยี ระบบ E - Learning เพื่อให้นักศึกษาสามารถฝึกฝนการเข้าถึงระบบเทคโนโลยี พัฒนาตนเอง เชื่อมโยงทักษะการใช้ปัญญา ด้วยการเรียนรู้แบบผสมผสาน พัฒนาความเป็นมืออาชีพ สร้างความเป็นผู้นำเปลี่ยนผ่านไปสู่กองทัพกติจิตล

3. ด้านเนื้อหา วิทยาลัยการที่พบกต้องกำหนดขอบเขตเนื้อหาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ชัดเจน ปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัย เหมาะสมกับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้เท่าทันความเคลื่อนไหว นำไปใช้วิเคราะห์สถานการณ์ได้ รวมถึงมีฐานข้อมูลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างเพียงพอ

4. ด้านการจัดประสบการณ์ การศึกษาสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบข้อมูล ตลอดจนการสังเกตสภาวะแวดล้อมทางด้านสังคม การเมือง และลักษณะภูมิประเทศในพื้นที่ด้วยตนเอง ควรเพิ่มเติมการศึกษาสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ในการเยี่ยมชมกิจการ โครงการตามพระราชดำริของหน่วยงานต่างๆ ให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการนำหลักการมาใช้

5. ด้านสภาพแวดล้อม ควรจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ปูกล้าง หล่อหลอม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และจัดให้มีพื้นที่ใช้สอยเป็นแหล่งเรียนรู้

บทที่ 3

บทอภิปรายผล

แนวทางการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เข้ารับ การฝึกอบรมหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั้น วิทยาลัยการทัพบกควรพัฒนาคณาจารย์ หลักสูตร และบูรณาการเนื้อหาสาระ ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ปรัชญา พลพุดินันท์²² กล่าวว่า ในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงในภาคการศึกษานั้น จะต้องมุ่งพัฒนาที่ตัวครูก่อนเป็นอันดับแรก เพราะครูถือว่าเป็น ทรัพยากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังสิ่งต่างๆ ให้แก่เด็ก ดังนั้น จึงควร ส่งเสริมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ก่อน เพราะ เมื่อครูเข้าใจ ครูก็จะได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กได้ ครูจะสอนให้เด็กรู้จักพอ ครูจะต้อง รู้จักพอก่อน โดยอยู่อย่างพอเพียงและเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องมี สติในการเลือกรับข้อมูลต่างๆ ที่เข้ามา รู้จักเลือกรับและรู้จักต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ หมั่นศึกษา เพิ่มพูนความรู้ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ไม่ก้าวกระโดด ในการเลือกรับข้อมูลนั้น ต้องรู้จักพิจารณาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน รู้จักแก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ประเมิน ความรู้และสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา จะได้รู้จัก และเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับสภาพ และผลจากการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ได้อย่างรอบคอบและระมัดระวัง

นอกจากนี้ ในการส่งเสริมให้นำหลักปรัชญาฯ ไปใช้ในสถานศึกษาต่างๆ นั้น อาจจะใช้วิธี “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” ตามหลักการของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรว่า สำคัญที่สุดครูต้องเข้าใจเรื่องปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงก่อน โดยเข้าใจว่าแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นแนวคิด ที่สามารถเริ่มต้น และปลูกฝังได้ผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน เช่น กิจกรรมการรักษา สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การกำจัดขยะในโรงเรียน การสำรวจทรัพยากรของชุมชน ฯลฯ

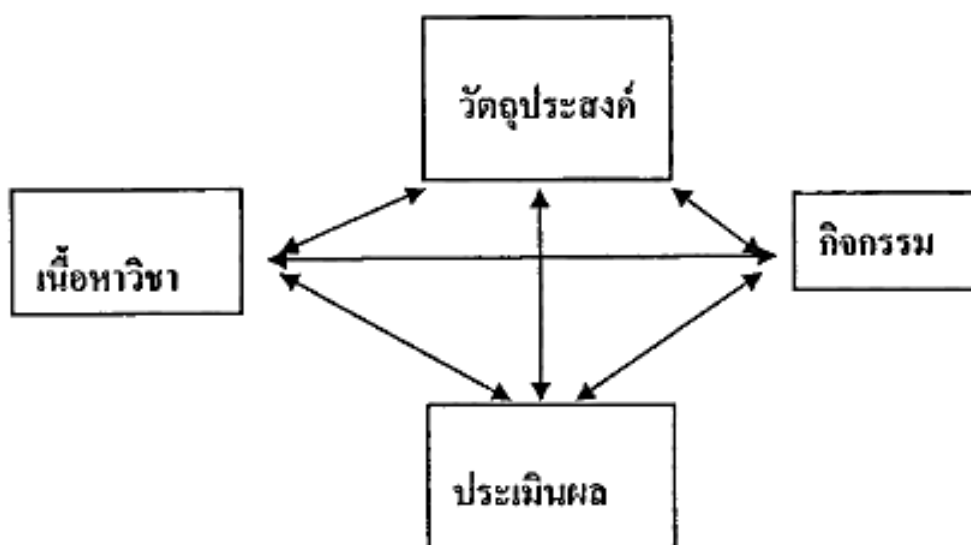
คณะทำงานขับเคลื่อนด้านการศึกษาและเยาวชน มีวิสัยทัศน์ของการขับเคลื่อน คือ สานเครือข่าย ขยายความรู้ ควบคู่ประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาฯ และให้บุคลากรด้านการศึกษา สามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติ เศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการสู่การเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของทุกระดับได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และเป็นรูปธรรม ตลอดจนผู้บริหารสามารถนำหลักปรัชญาฯ ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์และความสุข²³

ฉันท ชาติทอง²⁴ ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ 3 ระดับ สรุปได้ดังนี้ ความสำคัญในระดับประเทศ หลักสูตรชี้ให้เห็นถึงแนวทางการจัดการศึกษาโดยภาพรวมและเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นแนวโน้มสังคมกับการจัดการศึกษาในอนาคตในระดับสถานศึกษา หลักสูตรเป็นหัวใจและเป็นจุดเด่นของการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษานั้นๆ และในระดับห้องเรียนมีความสำคัญต่อการนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นผู้เรียนโดยตรง และยังส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียน

ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตร ทำการบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตร โดยเพิ่มชั่วโมงการฝึกอบรม ในหมวดวิชาที่ 2 วิชา หลักความมั่นคงและยุทธศาสตร์ ตอนที่ 4 วิชาเศรษฐกิจ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนปรับปรุงหรือเพิ่มเติมมาตรฐานการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหลักสูตรสถานศึกษา และวิทยาลัยการทัพกจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในวิถีชีวิตประจำวัน และเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดทักษะความรู้ ความเข้าใจ สู่การนำไปใช้และขยายผลต่อหน่วยงาน โดยจะต้องมี ความรู้ (Knowledge) ทักษะกระบวนการ (Process) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attribute)²⁵ และควรเชิญผู้บรรยายจากภายนอก เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้จากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์โดยตรง สามารถนำไปใช้และขยายผลต่อหน่วยงานภายหลังจากสำเร็จการศึกษา

มีการประเมินผลครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ทักษะกระบวนการ (Process) 3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude) สอดคล้องกับ

Taba กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร 4 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ทั่วไปและ วัตถุประสงค์เฉพาะ 2) เนื้อหาและจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา 3) วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ 4) วิธีการประเมินผล องค์ประกอบดังกล่าว สามารถแสดงความสัมพันธ์ภายในได้ดังนี้

ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของหลักสูตรตามแนวความคิดของ ทาบา²⁵

วัชรพงศ์ สมพรชัย ศึกษาเรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: การพัฒนาระบบการศึกษา พบว่า การพัฒนาระบบการศึกษาไทยบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง ควรมุ่งไปสู่การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการความรู้ ทั้งเนื้อหา วิธีการ แหล่งเรียนรู้ และผู้รู้อย่างกว้างขวาง ซึ่งไม่จำเป็นต้องจำกัดอยู่เฉพาะในระบบโรงเรียนแบบเดิม แต่ควรพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับการสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและต่อเนื่องตลอดชีวิตให้เกิดขึ้น เป็นการศึกษาตามศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งก็คือการเรียนแบบมีเหตุมีผล หรือความพอดี พอประมาณ ไม่บังคับให้เรียนในสิ่งที่ผู้เรียนไม่มีศักยภาพ รวมทั้งการปลูกฝังระบบคุณค่าต่างๆ ดังเช่นที่กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้ เพื่อทำให้เกิดสติปัญญา ความรอบรู้ และศีลธรรม อันจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สังคมดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็งและพอเพียง ภายใต้กระแสของโลกาภิวัตน์²⁷

ปริญานุช พิบูลสรารุช ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง สรุปว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่เมื่อปฏิบัติแล้วส่งผลดีต่อชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืน เป็นหลักคิดที่สามารถปลูกฝังให้เกิดขึ้นได้ในบุคคลทุกคน การพัฒนาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องมีกระบวนการหล่อหลอมให้ทุกคนมีความเชื่อมั่นและสามารถนำหลักการนี้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ในระยะแรกมีความพยายามบูรณาการหลักคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงลงในกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ต่อมาจึงบูรณาการลงในสาระวิชาต่างๆ ซึ่งก็สามารถพัฒนานักเรียนได้ระดับหนึ่ง ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีแนวความคิดว่าการปลูกฝังแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมและได้ผลดี คือการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มประสบการณ์ในเนื้อหาเฉพาะที่แยกออกจากรายวิชาเรียนตามปกติ ดังนั้น จึงสนใจพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดำเนินการในกิจกรรมชุมนุมเชิงวิชาการ (กลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถพัฒนาตนเองให้รู้จักใช้ชีวิตอย่างสมดุลตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง²⁸

บทที่ 4

บทสรุป

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสถานการณ์ของการพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความรู้ ประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ เช่น ภารกิจ โครงสร้างการจัดและบริหารงานของวิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรการศึกษา การจัดการเรียนการสอน คณาจารย์ นักศึกษา เอกสารตำรา ห้องเรียน ห้องสัมมนา ห้องสมุด สื่อทัศนูปกรณ์ และงบประมาณ เป็นต้น แต่ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาความรู้ คือ วิทยาการไม่เหมาะสม เนื้อหาไม่สอดคล้อง และชั่วโมงในการบรรยายน้อยเกินไป โดยแนวทางในการพัฒนาความรู้ของผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบกนั้น วิทยาลัยการทัพบก สถาบันการศึกษาสูงสุดของกองทัพ จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน เนื้อหา การพัฒนาครูอาจารย์ การพัฒนาผู้เรียน การจัดประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องเร่งพัฒนา เพื่อเสริมสร้างให้ผู้สำเร็จการศึกษา มีคุณลักษณะเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ เป็นบริหารระดับสูงของกองทัพ และกระทรวงกลาโหม หรือองค์กรขนาดใหญ่ที่มีคุณภาพ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ งานวิจัย ไปประยุกต์ใช้ในองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก ทั้งนี้ กองทัพบกต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนในเรื่องขององค์ประกอบต่างๆ ทั้งบุคลากรที่มีคุณภาพ และงบประมาณ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษา เรื่อง การพัฒนาความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก พบว่า วิทยาลัยการทัพบก มีการสัมมนาการปรับปรุงการศึกษา หลักสูตร หลักประจำวิทยาลัยการทัพบก

ประจำปีการศึกษา 2565, การสรุปผลการทบทวนการปฏิบัติ การจัดการตามหลักสูตรของ คณาจารย์ และส่วนสนับสนุน ประจำปี 2565, การประชุมเชิงปฏิบัติการของคณาจารย์ ก่อนเปิดหลักสูตร ประจำปีการศึกษา 2566, การสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการของ คณาจารย์ก่อนเปิดหลักสูตร ประจำปีการศึกษา 2566 และการสรุปผลการสัมมนา ปรับปรุงหลักสูตร หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก ชุดที่ 67 ประจำปีการศึกษา 2565 ซึ่งดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถนำผลจากการสัมมนา มาแก้ปัญหา พัฒนา และ ปรับปรุงการจัดการศึกษาของวิทยาลัยการทัพบกในด้านต่างๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม สามารถเป็นแบบอย่างให้กับองค์กรอื่นๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในสถาบันการศึกษาที่เป็นหน่วยนำร่องหรือหน่วยต้นแบบ

2.2 ควรมีการศึกษาในด้านความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารและคณาจารย์ ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมโดยตรง

2.3 ควรมีการศึกษาเพื่อหารูปแบบหรือยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการนำ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของแต่ละสถาบันการศึกษา

2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปบูรณาการร่วมกับหลักสูตรของสถาบันการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

1. มูลนิธิชัยพัฒนา (The Chaipattana Foundation). เศรษฐกิจพอเพียง [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ. 2559 [เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/xjNkF>.
2. คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580. ราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก. 13 ตุลาคม 2561.
3. คุณครูลิลลี่. ไทยรัฐ ออนไลน์ .ค่านิยม 12 ประการ [อินเทอร์เน็ต]. 2558 [เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/content/475945>.
4. หนังสือ สอศ.วทบ. ที่ สอศ./535 เรื่อง สรุปผลการสัมมนาปรับปรุงหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก ชุดที่ 67 ลง 19 สิงหาคม 2565
5. คำสั่งกองทัพบก ที่ 66/2564 ลง 14 ตุลาคม 2564 เรื่อง นโยบายการฝึกอบรมและการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2565. (ลับ).
6. กองคุณภาพการศึกษา สำนักงานการศึกษา กรมยุทธศึกษาทหารบก. คู่มือการประกันคุณภาพการฝึกอบรม พ.ศ. 2565 สำหรับสถาบันการศึกษาทางทหารโรงเรียนหน่วยและเหล่าสายวิทยาการ หน่วยสายวิทยาการ และหน่วยจัดการฝึกอบรมของกองทัพบก [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/2oy6M>.
7. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2565) ประเด็นความมั่นคง [อินเทอร์เน็ต]. 2566 [เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/UrnEG>.
8. ชล บุนนาค และ ภูษณิศ กมลนรเทพ. ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) [อินเทอร์เน็ต]. 2562 [เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/g3JyX>

9. Paweena Sribuachum. How Sufficiency Economy Philosophy (SEP) might influence sustainable development of military teachers in educational organizations of the Royal Thai Army?. [MSc Education (Leadership and Policy)]. England. University of Bristol School of Education; 2019.
10. กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย. องค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. [อินเทอร์เน็ต]. 2559 [เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/Fxzgc>
11. ศศิณี ลิ้มพงษ์. เข้าถึงเศรษฐกิจพอเพียงได้ ต้องลงมือปฏิบัติ. มุลนิธิสยามกัมมาจล [อินเทอร์เน็ต]. 2557 [เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/qK6ws>
12. คมชัดลึก ออนไลน์. รัชกาลที่ 9 กับการศึกษาไทย [อินเทอร์เน็ต]. 2562 [เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/WpOj0>.
13. อ้อมใจ วงษ์มณฑา, ขวลิต เกิดทิพย์ และ ศักดิ์จิต มาศจิตต์. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ [รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์]. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2560.
14. หนังสือ กพ.ทบ. ที่ ต่อ กท 0401/19905 ลง 12 ธันวาคม 2555 เรื่อง ขออนุมัติหลักการให้หลักสูตรหลักประจำ วทบ. หรือเทียบเท่า เป็นหลักสูตรตามแนวทางรับราชการของนายทหารสัญญาบัตร.
15. ปัทมา สมสนั่น, พันเอกหญิง. แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพและภาวะผู้นำยุทธศาสตร์ ของวิทยาลัยการทัพบก [เอกสารวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก; 2562.
16. แดงหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยการทัพบก ชุดที่ 68. หลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ศึกษาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หมายเลขหลักสูตร 250 - ก - ล.15 หมายเลข ชกท.0010. พ.ศ. 2563.

17. ชูติเทพ ราชสีหา, พันเอก. กรอบแนวคิดการจัดการศึกษาวิทยาลัยการทัพบกสู่ความเป็นเลิศด้านการสร้างนักรยุทธศาสตร์เพื่อรองรับนโยบายด้านความมั่นคงภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี [เอกสารวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก; 2563.
18. ธีัญญา กฤตานนท์ และ นีออน พิณประดิษฐ์. การพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน DEVELOPING SECONDARY EDUCATION STUDENT'S UNDERSTANDING AND APPRECIATION OF THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENT ECONOMY THROUGH STUDENT DEVELOPMENT ACTIVITIES. 2552. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566]. เข้าถึงได้จาก: file:///C:/Users/Other%20user/Downloads/supachai887,+Journal+manager,+32.4.0.6%20(3).pdf
19. ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ และคณะ. 29702 หลักการและทฤษฎีการศึกษาเกี่ยวกับวิชาชีพครู. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช; 2558.
19. ศิวะลักษณ์ มหาชัย และ เอกราช โฆษิตพิมานเวช. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี 2565; 2: 171.
20. ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2551). การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานวิทยาบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
21. ภัทรนันท์ ไหวทยะสิน. "เปลี่ยน" ผู้เรียนเป็นนวัตกรรมนวัตกรรมใหม่ของการเรียนการสอนในยุคการศึกษา 4.0 “Change” Learner to be Innovator is new Educational Innovation in Education 4.0 Era. วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ECT Journal. 2562. ฉบับที่ 17.
22. ปรัชญา พลพัฒน์นันท์. การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. วิทยาลัยเทคนิคเลย. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.loeitech.ac.th/webetc/economy/popeng.html>
23. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/jZs2Y>

24. ปรีชา เรืองสมุทร. แนวทางการนำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา. 2555. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.truelookpanya.com/blogdiary/26537>
25. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร. การพัฒนาหลักสูตร. [อินเทอร์เน็ต]. 2564. [เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/LXuy1>.
26. วัชรพงศ์ สมพรชัย. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : การพัฒนาระบบการศึกษาของไทย. [อินเทอร์เน็ต]. 2550. [เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.gotoknow.org/posts/140508>
27. ปรียานุช พิบูลสรารุช. (2549). การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง. เอกสารประกอบการบรรยายทางวิชาการ วันที่ 6 ก.ย. 2549. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ พันเอก พงศ์ปณต อรุณสุวรรณ

วัน เดือน ปี เกิด 12 สิงหาคม 2513

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ. 2547	หลักสูตรส่งกำลังทางอากาศ โรงเรียนสงครามพิเศษ ศูนย์สงครามพิเศษ
พ.ศ. 2548	หลักสูตรการรบแบบจู่โจม โรงเรียนสงครามพิเศษ ศูนย์สงครามพิเศษ
พ.ศ. 2549	หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
พ.ศ. 2559	หลักสูตรนายทหารบกอาวุโส โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
พ.ศ. 2560	หลักสูตรสงครามทุ่นระเบิด โรงเรียนทหารช่าง กรมการทหารช่าง
พ.ศ. 2561	หลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2551 - 2553	ผู้บังคับหมวด กองพันทหารราบที่ 11 มณฑลทหารบกที่ 11
พ.ศ. 2553 - 2554	รองผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 1 ศูนย์การทหารราบ
พ.ศ. 2554 - 2562	อาจารย์กองการศึกษา โรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ
พ.ศ. 2562 - 2565	หัวหน้าแผนกวิจัยและพัฒนา กองวิทยาการ ศูนย์การทหารราบ
พ.ศ. 2565 - 2566	หัวหน้ากอง กองเตรียมการศึกษา ส่วนอำนวยการศึกษา วิทยาลัยการทัพบก

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2566 - ปัจจุบัน	อาจารย์หัวหน้ากอง ส่วนวิชายุทธศาสตร์ทหาร และการวางแผนทางทหาร วิทยาลัยการทัพบก
----------------------	--